EUROPSKA
KOMISIJA

Bruxelles, 8.7.2025.
COM(2025) 382 final

IZVJEŠĆE KOMISIJE

o evaluaciji u sredini provedbenog razdoblja Europskog fonda za prilagodbu globalizaciji za radnike koji su proglašeni viškom 2021. – 2027.

{SWD(2025) 180 final}

Kontekst

Europski fond za prilagodbu globalizaciji (EGF) osnovan je u razdoblju 2007. – 2013. kako bi se pokazala solidarnost i pružila potpora radnicima koji su otpušteni zbog velikih strukturnih promjena u tokovima svjetske trgovine uzrokovanih globalizacijom. Područje primjene prvotne uredbe[1] proširenо je 2009.[2] kako bi se obuhvatila otpuštanja koja su posljedica svjetske financijske i gospodarske krize. Za razdoblje 2014. – 2020. područje primjene dodatno je proširenо[3] kako bi se obuhvatila otpuštanja uzrokovana bilo kojom novom globalnom financijskom i gospodarskom krizom. U razdoblju 2014. – 2020. iz EGF-a je sufinancirano do 60 %[4] mjera koje su države članice provele kako bi pomogle otpuštenim radnicima da se brzo ponovno uključe na tržište rada. Kako bi odgovorila na posljedice pandemije bolesti COVID-19, Komisija je utvrdila plan oporavka gospodarstva[5], koji je uključivao EGF kao instrument za hitne slučajeve za pomoć osobama koje su izgubile posao zbog globalne financijske i gospodarske krize. U okviru Europskog instrumenta za privremenu potporu radi smanjenja rizika od nezaposlenosti u izvanrednoj situaciji (SURE)[6] do kraja 2022. mobilizirana su znatna financijska sredstva za borbu protiv negativnih gospodarskih i socijalnih posljedica pandemije bolesti COVID-19.

Za **razdoblje 2021. – 2027.**[7] fond je preimenovan u Europski fond za prilagodbu globalizaciji za radnike koji su proglašeni viškom (EGF). Uvedene su **velike promjene**[8], kao što su proširenje opsega prihvatljivosti za potporu radnicima koji su proglašeni viškom bez obzira na uzrok restrukturiranja, smanjenje praga s 500 na 200 radnika koji su proglašeni viškom, pojednostavnjenje i ubrzavanje postupaka te usklađivanje stope sufinanciranja s Europskim socijalnim fondom plus (ESF+)[9]. Komisija je 1. travnja 2025.[10] predložila izmjenu Uredbe o EGF-u kako bi se obuhvatili i radnici kojima prijeti neposredan gubitak radnih mjesta u poduzećima koja su u postupku restrukturiranja. Ta je izmjena ukratko predstavljena na kraju ovog dokumenta.

Opseg evaluacije u sredini programskog razdoblja

U skladu s člankom 22. Uredbe o EGF-u Komisija je provela evaluaciju u sredini programskog razdoblja kako bi procijenila kako je i u kojoj mjeri EGF na dobrom putu da ostvari svoje ciljeve u razdoblju 2021. – 2027. U okviru evaluacije ocijenjene su djelotvornost, učinkovitost, usklađenost, relevantnost i dodana vrijednost EU-a za EGF. Sadržava i neke pouke za provedbu i osmišljavanje EGF-a.

Najveća se pozornost posvetila promjenama uvedenima za razdoblje 2021. – 2027. kako bi se procijenilo u kojoj su mjeri te promjene dovele do predviđenih ishoda. S obzirom na to da broj podnesenih zahtjeva za doprinos iz fonda bio relativno malen i da su dostupni dokazi bili

[1] Uredba (EZ) br. 1927/2006, SL L 406, 30.12.2006., str. 1..
[2] Uredba (EZ) br. 546/2009, SL L 167, 29.6.2009., str. 26.
[3] Uredba (EU) br. 1309/2013, SL L 347, 20.12.2013., str. 855., („Uredba o EGF-u”).
[4] U razdoblju 2007. – 2009. i 2012. – 2013. stopa sufinanciranja EGF-a iznosila je 50 %, a u razdoblju 2009. – 2011. i 2014. – 2020. povećala se na 60 % (vidjeti Prilog 6. pratećem radnom dokumentu službi Komisije).
[5] Vidjeti Komunikaciju „Proračun EU-a za provedbu europskog plana oporavka”, 27.5.2020.
[6] Uredba Vijeća (EU) 2020/672 od 19. svibnja 2020., SL L 159, 20.5.2020., str. 1.
[7] Uredba (EU) 2021/691, SL L 153, 3.5.2021., str. 48.
[8] Promjene su uvedene uglavnom na temelju procjene učinka priložene Prijedlogu uredbe o EGF-u za razdoblje 2021. – 2027., ex post evaluacije EGF-a za razdoblje 2014. – 2020. i prethodnih evaluacija EGF-a te izvješća o EGF-u, kao što su ex post evaluacija EGF-a 2007. – 2013., tematsko izvješće Europskog revizorskog suda br. 7 (2013) o EGF-u, procjena provedbe EGF-a 2007. – 2014. koju je proveo Europski parlament.
[9] Stopa sufinanciranja iz EGF-a usklađena je s najvišom stopom sufinanciranja iz ESF-a plus u predmetnoj državi članici, pri čemu je minimum 60 %.
[10] COM(2025) 140

ograničeni[11], u evaluaciji su ispitani i razlozi za slabu iskorištenost EGF-a unatoč pojednostavnjenim pravilima za podnošenje zahtjeva koja su uvedena Uredbom o EGF-u za razdoblje 2021. – 2027. Svrha je utvrditi pruža li EGF, u skladu s postojećim pravilima, i dalje učinkovitu potporu radnicima pogođenima globalnim gospodarskim transformacijama te je li stoga u skladu s općim ciljevima socijalne politike EU-a.

Unatoč mjerama koje je Komisija poduzela da evaluacija i savjetovanje budu što sveobuhvatniji, rezultate evaluacije treba oprezno tumačiti jer je količina dostupnih podataka bila ograničena. U ranoj fazi evaluacije EGF-a u sredini programskog razdoblja bilo je dostupno manje informacija, dokaza i iskustava iz tekućeg razdoblja. Oporavak gospodarstva bio je razlog manjeg broja zahtjeva za doprinos iz EGF-a, zbog čega je u tom trenutku količina dostupnih podataka bila ograničena. Ostali problemi u evaluaciji bili su nepostojanje pokazatelja uspješnosti, nedovoljno odgovarajućih komparatora za usporedbu s podacima iz prvog programskog razdoblja i ograničeni resursi za tu evaluaciju.

Evaluacija se temelji na savjetovanju s dionicima, ciljanim intervjuima i savjetovanjima s nacionalnim dionicima i dionicima EU-a koji su sudjelovali u provedbi EGF-a.

Evaluacijom je obuhvaćeno 18 predmeta u okviru EGF-a (tj. odobreni zahtjevi) zaprimljenih od stupanja na snagu Uredbe o EGF-u 3. svibnja 2021. do 31. prosinca 2024. Od toga se 11 zahtjeva razmatra bez analize rezultata, koja će biti dostupna tek u razdoblju od 2025. do 2027. s obzirom na to da su predmeti još u tijeku. Predmeti koji se odnose na sedam država članica (Belgija, Danska, Francuska, Njemačka, Grčka, Italija i Španjolska) obuhvaćaju 13 gospodarskih sektora, posebno automobilski sektor, skladištenje i prateće djelatnosti u prijevozu, trgovinu na veliko, zračni prijevoz i osnovne metale.

Za mali broj zahtjeva u razdoblju 2021. – 2024. postoji nekoliko razloga. Jedan od razloga koji je istaknut u prethodnim evaluacijama jest činjenica da je broj zahtjeva za doprinos iz EGF-a uvijek bio ciklički i povezan s općim trendom zapošljavanja i gospodarskim stanjem u državama članicama. Pandemija bolesti COVID-19 uzrokovala je veći broj zatvaranja poduzeća i gubitka radnih mjesta u cijeloj Europi 2021. Međutim, europska gospodarstva uspješno su prevladala tu krizu, djelomično zahvaljujući programima skraćenog radnog vremena uspostavljenima na razini EU-a i na nacionalnoj razini. Zbog toga je bilo manje velikih restrukturiranja, a države članice lakše su se nosile s tim situacijama.

Međutim, podaci iz baze podataka Eurofoundova Europskog centra za praćenje restrukturiranja (ERM)[12] za 2024. pokazuju da se broj restrukturiranja s 200 ili više otpuštenih radnika od 2023. do 2024.[13] naglo povećao za 50 % i da je 2024. bio najveći u razdoblju 2021. – 2024. Osim toga, 2024. je ukupan broj otpuštanja prvi put od 2020. bio veći od broja otvorenih radnih mjesta tijekom velikih restrukturiranja, osobito u najpogođenijim sektorima proizvodnje, prijevoza/skladištenja i maloprodaje[14]. To pokazuje gospodarski pad koji bi s određenom odgodom (ovisno o trajanju i veličini restrukturiranja) mogao dovesti do podnošenja većeg broja zahtjeva za doprinos iz EGF-a u budućnosti.

[11] Rezultati prvih sedam predmeta u okviru EGF-a bili su dostupni tek u drugoj polovini 2024.

[12] ERM je najsveobuhvatniji izvor podataka u kojem se bilježe sve najave otpuštanja u određenoj godini. Najave restrukturiranja bilježe se u ERM-u na temelju pregleda glavnih medijskih izvora u svakoj državi članici. Europski centar za praćenje restrukturiranja |Europska zaklada za poboljšanje životnih i radnih uvjeta

[13] U EU-u je 2024. zabilježeno 309 restrukturiranja s 200 ili više otpuštenih radnika, dok ih je 2023. bilo 205.

[14] Europski centar za praćenje restrukturiranja | Europska zaklada za poboljšanje životnih i radnih uvjeta. Na primjer, ERM je 2024. zabilježio da je u EU-27 u sektoru proizvodnje automobila otpušteno 39 706 radnika, a u istom je sektoru otvoreno samo 5727 radnih mjesta (uključujući sektore NACE-a: C27.1., 29.1., 29.2., 29.3., 30.3., 30.9., 74.9.).

Evaluacija u sredini programskog razdoblja predstavljena je kao radni dokument službi Komisije (SWD). Radni dokument službi izradila je Komisijina Glavna uprava za zapošljavanje, socijalna pitanja i uključivanje na temelju analize dokumentacije i terenskog istraživanja, povratnih informacija dionika, analize zahtjeva za doprinos iz EGF-a i završnih izvješća koja su podnijele države članice. Ostali izvori uključivali su prethodna izvješća i evaluacije EGF-a te rezultate savjetovanja s relevantnim dionicima EGF-a iz svih država članica. Dodatni dokazi prikupljeni su i analizirani na temelju iskustva nekoliko članova osoblja Komisije koji upravljaju EGF-om i iz Komisijine interne baze podataka o EGF-u koja sadržava podatke o svim predmetima u okviru EGF-a u razdoblju od 2007. do 2024. Rezultati te evaluacije uzimaju se u obzir pri provedbi EGF-a.

O tim se rezultatima obavješćuju institucije i tijela EU-a te socijalni partneri[15].

Glavni nalazi prema evaluacijskom kriteriju

Pomoć iz EGF-a uvijek se nudi retroaktivno, nakon otpuštanja. Pomoć se pruža kao dopuna mjerama država članica na nacionalnoj, regionalnoj i lokalnoj razini samo kad iznenadni postupci kolektivnog otpuštanja predstavljaju izniman pritisak za javne službe za zapošljavanje i kad država članica odluči podnijeti zahtjev za financiranje u okviru EGF-a.

U okviru **EGF-a korisnicima se pruža ciljana, prilagođena i individualizirana potpora**[16] zbog koje se oni lakše vraćaju na tržište rada od osoba koje nisu primile potporu iz EGF-a[17]. Mjere u okviru EGF-a odgovaraju na pojedinačne potrebe i želje korisnika. Sredstvima iz EGF-a **uklanjaju se prepreke sudjelovanju** i osigurava **jednako postupanje prema svim korisnicima**[18], a prioritet su ranjive skupine, kao što su korisnici u nepovoljnom položaju, uključujući mlade i starije nezaposlene osobe i osobe izložene riziku od siromaštva. Potpora iz EGF-a omogućuje ljudima da unaprijede svoje znanje i vještine ili da iskoriste druge prikladne mjere (npr. naknade za mobilnost, doplatak za skrb o djeci ili skrb za starije osobe).

EGF državama članicama omogućuje da eksperimentiraju s inovativnim aktivnim mjerama na tržištu rada koje možda nisu široko dostupne radnicima koji su proglašeni viškom. Ako su se te inovativne **mjere** pokazale **uspješnima**, **države članice**, kao što su Belgija, Njemačka i Španjolska[19], naknadno su ih **uključile u svoje standardne mjere pomoći**.

Djelotvornost EGF-a

---

[15] U skladu s člankom 22. stavkom 2. Uredbe o EGF-u.

[16] Prema sedam anketa korisnika EGF-a 62 % ispitanika (ukupno 645 odgovora) složilo se da je EGF prilagođen njihovim potrebama.

[17] *Studija kojom se podupire ex post evaluacija Europskog fonda za prilagodbu globalizaciji (2014. – 2020.)*, str. 13, https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/ceb95383-a24f-11eb-b85c-01aa75ed71a1.

[18] U Španjolskoj se posebna pozornost posvećuje i pristupačnosti na svim mjestima povezanima s provedbom projektnih aktivnosti (informativne aktivnosti itd.) kako bi se omogućilo ravnopravno sudjelovanje osoba s invaliditetom. U Belgiji se provode mjere u okviru kojih se nude financijski poticaji svakom poslodavcu iz sektora socijalne ekonomije koji će zaposliti radnika u dobi od 50 ili više godina. Još jedan primjer iz Belgije jest da se za osobe izložene riziku od siromaštva prikupljaju i objedinjuju informacije o poreznim učincima promjene statusa iz radnika u nezaposlenu osobu, ali i o sprečavanju prezaduženosti. Belgija i Španjolska pokušavaju prevladati rodne stereotipe davanjem financijskih poticaja ženama koje sudjeluju u programima osposobljavanja ili rade na poslovima koje obično obavljaju muškarci.

[19] U Belgiji, Danskoj, Njemačkoj, Grčkoj, Italiji i Španjolskoj. U Belgiji su u Flandriji tako, među ostalim, organizirani sajmovi poslova kako bi se radnicima koji su proglašeni viškom pomoglo da pronađu novi posao, a u Valoniji su korisnici dobili poticaje za sudjelovanje u programima digitalnog osposobljavanja. U Njemačkoj su također korisnici koji su završili program digitalnog osposobljavanja dobili tablet. U Španjolskoj su predmeti u okviru EGF-a korišteni kao referentna točka u osmišljavanju drugih projekata za posredovanje u zapošljavanju tražitelja zaposlenja i lokalnih inicijativa za zapošljavanje.

Kriterijem djelotvornosti procjenjuje se koliko je EGF bio djelotvoran u postizanju svojeg cilja na razini instrumenta i na razini predmeta. Cilj je EGF-a: i. pokazati solidarnost prema radnicima koji su proglašeni viškom i ii. da u svakom predmetu u okviru EGF-a najveći mogući broj korisnika što je prije moguće pronađe održivo zaposlenje. Rezultati te procjene prikazani su u nastavku.

Zbog **proširenog područja primjene, izmijenjenih intervencijskih kriterija, pojednostavnjenih postupaka podnošenja zahtjeva** (uklanjanje potrebe za dokazivanjem povezanosti s uzrokom otpuštanja) i **kraćih postupovnih rokova** za Komisiju i države članice **EGF je postao pravedniji, uključiviji i dostupniji**. Osim toga, **usklađivanje stope sufinanciranja iz EGF-a** s onom iz fonda ESF+ (uz zadržavanje minimuma od 60 %) smatralo se poticajnim čimbenikom za podnošenje zahtjeva za financijski doprinos iz EGF-a.

EGF-om se podupiru svi prihvatljivi korisnici na prilagođeniji i intenzivniji način nego što je to slučaj za nacionalne mjere i druge instrumente EU-a. Iznimno se cijeni **fleksibilnost EGF-a** u smislu prihvatljivosti različitih vrsta mjera. Neke države članice željele bi iskoristiti veći postotak od 35 % za naknade[20], kao što su naknade za traženje posla, naknade za osposobljavanje, dnevnice i naknade za mobilnost.

Mjerama u okviru EGF-a potiču se nacionalne mjere jer se one uvijek nude kao **dopuna** nacionalnim mjerama. Nalazi prethodnih evaluacija i povratne informacije korisnika potvrđuju da ponuđena pomoć inače ne bi bila dostupna. To je jasan pokazatelj da mjere u okviru EGF-a nadopunjuju i nadograđuju mjere dostupne na nacionalnoj razini.

Uključenost **socijalnih partnera i poduzeća** koja otpuštaju radnike **pozitivno je utjecala na djelotvornost predmeta u okviru EGF-a** jer je pridonijela boljem osmišljavanju i provedbi mjera. Njihovo sudjelovanje u Francuskoj i Španjolskoj u nekim je slučajevima pomoglo korisnicima da brže pronađu nova radna mjesta.

Povratne informacije iz anketa za korisnike pokazuju da se **opća informiranost** o EGF-u **poboljšala** u odnosu na prethodna razdoblja, iako još uvijek ima prostora za poboljšanje. Korisnici iz nekoliko predmeta su Komisijino promicanje uporabe EGF-a ocijenili kao korisno. U nekim se državama članicama (posebno u BE, CY, DE, EE, ES, IT, FI, HR, HU, IE, LT, LV, PT, SE) povećala informiranost o EGF-u jer su u provedbi nekih mjera sudjelovale organizacije radnika, provedbena tijela, oblikovatelji politika i socijalni partneri. U drugim državama članicama (posebno FR, CZ, MT, PL, SI, PL, RO, SE) nisu svi relevantni dionici, uključujući korisnike, bili upoznati s EGF-om i njegovim mogućim koristima što može negativno utjecati na njegovu djelotvornost. Ima prostora za poboljšanje komunikacije i informiranosti o EGF-u među radnicima i njihovim predstavničkim organizacijama na razini EU-a i na nacionalnoj razini. Oko 80 % ispitanika u anketi za korisnike znalo je da su sredstva koja su primili sufinancirana iz EGF-a/EU-a, dok njih 20 % to nije znalo.

Ponovno su utvrđene iste prepreke djelotvornosti EGF-a kao i u prethodnim evaluacijama, a neke od njih su (popis koji nije prioritetan): a) dugotrajan i složen postupak donošenja odluka na razini EU-a (u prosjeku 5,5 mjeseci, što je poboljšanje u usporedbi sa 7,2 mjeseca u razdoblju 2014. – 2020.), b) odgođeni početak provedbe, c) nacionalni upravni postupci u državama članicama, d) problemi u upravljanju predmetima na nacionalnoj/regionalnoj razini i to što države članice nemaju iskustva u korištenju EGF-a, e) problemi povezani s dobi korisnika (npr. starije osobe kojima je potrebno posebno intenzivno osposobljavanje); f) poteškoće u dopiranju

[20] Kao i u razdoblju 2014. – 2020., sufinanciranje naknada i dalje je ograničeno na 35 % ukupnog paketa mjera prilagođenih potrebama kako bi se pružila proporcionalna pomoć i u skladu s nalazima revizije EGF-a za razdoblje 2007. – 2013. (ECA (2013.), str. 28.). Takve se naknade mogu sufinancirati samo ako su uvjetovane aktivnim sudjelovanjem u mjerama u okviru EGF-a.

do otpuštenih radnika i njihovu aktiviranju (ponekad zbog poteškoća u dobivanju njihovih podataka za kontakt zbog ograničenja zaštite podataka), g) slaba spremnost radnika na mobilnost i promjenu, h) problemi i kašnjenja u osmišljavanju i provedbi mjera u okviru EGF-a, i) nedovoljna informiranost o EGF-u u nekim državama članicama i j) institucijske poteškoće u upravljanju dodatnim sredstvima, uključujući druge instrumente kao što su ESF+, Fond za pravednu tranziciju (FPT), Mehanizam za oporavak i otpornost (RRF).

Osim ponovnog uključivanja na tržište rada, EGF je imao **dugotrajne učinke na opću zapošljivost korisnika**, kao što su stjecanje novih vještina i kvalifikacija. Neki od tih učinaka za korisnike su stjecanje digitalnih vještina i ekoloških/zelenih vještina, povećanje njihova samopouzdanja, osjećaj da su bolje kvalificirani za posao i da ih se potiče da ne budu rodno pristrani u odabiru posla i širenje njihovih društvenih mreža sudjelovanjem u mjerama u okviru EGF-a. Ti povoljni ishodi lako su vidljivi u anketi za korisnike za svaki predmet u okviru EGF-a, što omogućuje kvalitativniji pristup evaluaciji djelotvornosti. Nakon uključivanja posebnih zajedničkih pokazatelja i ankete za korisnike za svaki predmet u okviru EGF-a u Uredbu o EGF-u za razdoblje 2021. – 2027. primijećeni su bolji mehanizmi **prikupljanja podataka i izvješćivanja**. Međutim, budući da utvrđivanje ciljeva specifičnih za pojedini predmet u fazi podnošenja zahtjeva trenutačno nije uvjet, ne može se ocijeniti uspješnost svakog predmeta. Međutim, Komisijin prijedlog da se utvrde ciljevi specifični za pojedine predmete i uključi izvješćivanje prema vrsti zaposlenja nije uključen u konačni sporazum Europskog parlamenta i Vijeća o Uredbi o EGF-u za razdoblje 2021. – 2027 **Praćenje djelotvornosti EGF-a** općenito **se poboljšalo u razdoblju 2021. – 2024.**

EGF je sveukupno ***djelotvoran*** i **ostvario je cilj iskazivanja solidarnosti** prema radnicima koji su proglašeni viškom i samozaposlenim osobama koje su prestale obavljati svoju djelatnost zbog restrukturiranja te njihova podupiranja u pronalaženju održivih radnih mjesta ili pokretanju vlastitog posla. Prosječna **stopa ponovnog uključivanja radnika** koji su proglašeni viškom na tržište rada iznosila je oko 50 % za sedam dovršenih predmeta, što je manje nego u prethodnom programskom razdoblju (60 % za 46 predmeta). Te rezultate treba uzeti u obzir sa zadrškom zbog male veličine uzorka u razdoblju 2021. – 2024. Ta stopa ovisi o posebnostima predmeta, kao i o vanjskim čimbenicima (kao što su stanje na tržištu rada, posebni sektori djelatnosti) i osobnim razlozima korisnika. **Dugoročno se stope reintegracije** u većini predmeta **povećavaju**[21].

Učinkovitost EGF-a

Na temelju kriterija učinkovitosti analizira se u kojoj su mjeri troškovi povezani s provedbom EGF-a opravdani s obzirom na rezultate (analiza troškova i koristi)[22]. To je učinjeno tako što su analizirani resursi upotrijebljeni za postizanje rezultata, kao i postupci donošenja odluka. Također analizira se postoje li neučinkovitosti ili nepotrebna opterećenja na razini predmeta ili instrumenta.

Mjere obuhvaćene EGF-om po definiciji se ne mogu programirati jer su restrukturiranja koja su dovela do otpuštanja neočekivana. Stoga nije moguće unaprijed definirati koliko će se masovnih otpuštanja dogoditi u određenoj godini i koji bi bio profil korisnika. Osim toga, pri

[21] Povratne informacije za svih sedam predmeta u okviru EGF-a iz 2021. u kojima su anketirani korisnici pokazale su da se dugoročna reintegracija na tržište rada poboljšala u odnosu na kratkoročnu nakon sudjelovanja u zadnjoj mjeri u okviru EGF-a. Isti je nalaz utvrđen i u prethodnoj evaluaciji EGF-a.

[22] U okviru procjene troškovne učinkovitosti EGF-a uzima se u obzir u kojoj su mjeri troškovi proporcionalni rezultatima (definirani kao broj korisnika kojima je pružena pomoć, broj korisnika koji su ponovno uključeni na tržište rada, postotak korisnika u obrazovanju ili osposobljavanju i onih koji su stekli kvalifikaciju i dugotrajni učinci na opću zapošljivost korisnika) te jesu li se mogli postići uz manje resursa (stopa apsorpcije) i/ili u kraćem vremenskom razdoblju. Kad je riječ o analizi vremenskog aspekta analizirani su sljedeći elementi: vrijeme i trajanje podnošenja zahtjeva, vremenski okvir i trajanje mjera ponovnog zapošljavanja.

izradi nacrta zahtjeva za potporu iz EGF-a teško je procijeniti točan broj osoba koje će se prijaviti za mjere u okviru EGF-a, vrstu i trajanje potrebnih mjera te koliki će se dio planiranog proračuna za paket usluga prilagođenih potrebama potrošiti.

Skraćivanjem postupaka za prihvaćanje pojedinačnih zahtjeva i za Komisiju i za države članice **poboljšala se učinkovitost** EGF-a. **Ukupno vrijeme potrebno za postupke na razini EU-a u razdoblju 2021. – 2024. u prosjeku je iznosilo 5,5 mjeseci**[23], što je smanjenje u odnosu na 7,2 mjeseca u razdoblju 2014. – 2020. Unatoč tome, 16 država članica **i dalje smatra** da je postupak donošenja odluka na razini EU-a **dugotrajan i/ili složen**[24]. U nekim se državama članicama[25] dugotrajni postupak smatra jedinom **preprekom za podnošenje zahtjeva** za potporu iz EGF-a. Takav dugotrajan postupak uzrokuje kašnjenja u provedbi projekta, ali nalazi pokazuju da su u nekim slučajevima postupci na nacionalnoj/regionalnoj razini veća prepreka učinkovitosti.

Na temelju informacija prikupljenih tijekom savjetovanja s dionicima na razini predmeta **iznosi dostupni za mjere smatraju se dostatnima**. Većina ispitanika u pisanom savjetovanju Komisije smatrala je da se isti rezultati ne bi mogli postići uz manje resursa ili u kraćem vremenskom razdoblju.

Stopa apsorpcije (postotak potrošnje dodijeljene pomoći) ispituje se pri analizi upotrijebljenih sredstava u svakom pojedinom predmetu. Međutim, ne odražava troškovnu učinkovitost na razini predmeta. Osim toga, nema ciljne vrijednosti za pojedini predmet i ne može se smatrati pokazateljem uspješnosti predmeta. Kao i u prethodnim programskim razdobljima, u većini predmeta u okviru EGF-a obično je iskorišten samo dio dodijeljenih sredstava. U razdoblju 2021. – 2024. zabilježen je napredak u stopama apsorpcije sufinanciranja iz EGF-a. Za sedam predmeta iz razdoblja 2021. – 2024. **prosječna stopa apsorpcije iznosila je 63 % (za sedam predmeta u okviru EGF-a)**, što je **poboljšanje** u odnosu na prethodna razdoblja (prosjek od 55 % za 73 predmeta u razdoblju 2007. – 2013. i prosjek od 59 % za 46 predmeta u razdoblju 2014. – 2020.)[26], što u određenoj mjeri upućuje na bolju upotrebu dodijeljenih sredstava.

Na razini država članica, nakon usporedbe ukupnog iznosa EGF-a potrošenog po predmetu s brojem korisnika kojima je pružena pomoć, opći je trend da je više korisnika primilo pomoć u predmetima koji su primili više sredstava iz EGF-a. Većem broju korisnika potrebna su veća financijska sredstva. Međutim, to vrijedi kad korisnici trebaju intenzivnije ili složenije i skuplje osposobljavanje. Općenito govoreći, nisu se mogli donijeti smisleni zaključci o troškovnoj učinkovitosti po korisniku jer se sredstva potrošena po predmetu i broj korisnika kojima je pružena pomoć i koji su se zbog toga ponovno uključili na tržište rada znatno razlikuju ovisno o predmetu, sektoru i državi članici. Troškovi uvelike ovise o nacionalnim i regionalnim posebnostima, kao i o prirodi ponuđenih mjera i okolnostima korisnika.

Preraspodjela sredstava među mjerama na temelju potreba koje su se pojavile tijekom razdoblja provedbe i dalje je moguća kao i u prethodnim programskim razdobljima. Međutim, kad je riječ o preraspodjeli iznad 20 %, države članice moraju o tome obavijestiti Komisiju. Do takve je

[23] Od datuma podnošenja zahtjeva do datuma plaćanja.
[24] AT, CY, CZ, DE, FI, HR, HU, IE, IT, LT, LU, MT, PL, PT, SE, SI (prema pisanoj anketi koju je Komisija provela u studenom 2024. za države članice koje nisu podnijele zahtjev za doprinos iz EGF-a u razdoblju 2021. – 2024.).
[25] AT, CY, FI, HR.
[26] *Ex post* evaluacija EGF-a za razdoblje 2014. – 2020., SWD(2021) 381/13.12.2021, str. 37.

preraspodjele došlo u 22 % predmeta (4 od 18)[27], a u razdoblju 2014. – 2020. u otprilike 10 % slučajeva (5 od 46).

Usklađenost EGF-a

EGF je usklađen s nacionalnim, regionalnim i lokalnim politikama i nudi dovoljnu fleksibilnost kako bi se dopunile mjere na tržištu rada koje države članice poduzimaju na nacionalnoj razini. U nekim je slučajevima intervencija EGF-a bila dio šireg okvira politike kojem je cilj bio smanjiti posljedice masovnih otpuštanja u određenoj regiji, čime se osigurala usklađenost aktivnosti koje provode drugi regionalni i lokalni dionici te povećala održivost rezultata EGF-a[28].

Na razini predmeta nisu utvrđena preklapanja s drugim sredstvima EU-a ili nacionalnim sredstvima. Utvrđene su snažne komplementarnosti između EGF-a i fonda ESF+. Konkretno, komplementarnost se osigurava koordinacijom fondova na nacionalnoj razini. Ima prostora za bolje usklađivanje dostupnosti EGF-a i fonda ESF+ jer se neke države članice odlučuju da se mjere prihvatljive za financiranje iz EGF-a financiraju putem fonda ESF+, FPT-a i Mehanizma za oporavak i otpornost jer su ti instrumenti već dostupni i omogućuju veću fleksibilnost za brzu preraspodjelu iznosa.

Novi zahtjev da države članice u svakom zahtjevu za doprinos iz EGF-a objasne kako se ta sredstva koordiniraju na temelju preporuka iz Okvira EU-a za kvalitetu predviđanja promjena i restrukturiranja (QFR), okvira najboljih praksi za predviđanje restrukturiranja poduzeća i njihovo rješavanje, osigurava više dokaza o komplementarnosti EGF-a s nacionalnim mjerama i instrumentima.

Dodana vrijednost EU-a koju stvara EGF

Dodana vrijednost EU-a analizira u kojoj su se mjeri zahvaljujući toj intervenciji EU-a dogodile promjene. To se postiže analizom dodatnih pogodnosti u usporedbi sa scenarijem uz pomoć država članica i učinkom prestanka korištenja EGF-a.

Unatoč ograničenim dokazima prikupljenima tijekom savjetovanja s dionicima, rezultati ove evaluacije upućuju na to da EGF pruža dodanu vrijednost u usporedbi s onim što su države članice mogle same postići nacionalnim mjerama za pomoć radnicima koji su proglašeni viškom. Rezultati pisanih savjetovanja pokazuju da otprilike **70 % ispitanika smatra da EGF ima dodanu vrijednost**[29]. Oko 62 % ispitanika u anketi za korisnike ocijenilo je EGF kao koristan u usporedbi s drugim izvorima potpore na nacionalnoj/regionalnoj razini, navodeći da je jedna od pogodnosti potpore iz EGF-a **prilagođenost posebnim potrebama korisnika**.

EGF je bio uspješan i njime je ostvarena znatna ***dodana vrijednost EU-a*** u razdoblju 2021. – 2024. Kako je potvrđeno u prethodnim evaluacijama EGF-a, to se posebno odnosi na „učinke

[27] Italija je zatražila nekoliko preraspodjela proračunskih sredstava za predmete EGF/2021/002 IT/Air Italy i EGF/2021/003 IT/Porto Canale. Kad je riječ o društvu Air Italy, proširene su dvije mjere kako bi se povećao povrat troškova mobilnosti te doprinosi za troškove smještaja i putovanja tijekom osposobljavanja. Osim toga, linije za tehničku pomoć prilagođene su kako bi se iznos koji nije potrošen za pripremne mjere mogao iskoristiti za dopunu aktivnosti upravljanja i kontrole. Kad je riječ o predmetu Porto Canale, zatražena je preraspodjela proračunskih sredstava kako bi se ponudila veća potpora za osposobljavanje. Za predmet EGF/2021/006 ES/Cataluña automotive dodana je dodatna mjera: poticaj za sudjelovanje koji se nudi radnicima kako bi ih se potaknulo na sudjelovanje. Sredstva za tu mjeru dolaze iz poticaja za ponovno zapošljavanje. Za predmet EGF/2022/003 ES/Alu Ibérica zatražena je preraspodjela kako bi se ponudila dodatna pomoć pri traženju posla i tečajevi osposobljavanja.

[28] *Ex post* evaluacija EGF-a za razdoblje 2014. – 2020., SWD(2021) 381/13.12.2021., str. 43.

[29] Pisane ankete dionika iz svih država članica provedene su u razdoblju od listopada do prosinca 2024.

obujma", područje primjene (npr. inovativne mjere[30]), ulogu i učinke postupka[31], iako se razlikuju među državama članicama i uvelike ovise o nacionalnim strukturama potpore. Dodana vrijednost znatna je za učinke obujma, što znači da se potporom iz EGF-a povećava broj i raznolikost ponuđenih usluga, ali i njihov intenzitet te se nastoji da nitko ne bude zapostavljen.

Budući da se EGF-om u velikoj mjeri dopunjuju drugi instrumenti EU-a (posebno ESF+), on ima dodanu vrijednost EU-a u usporedbi s njihovim područjima primjene i ciljnim skupinama.

Zaključno, uzimajući u obzir ograničenja te evaluacije, EGF, u skladu s postojećim regulatornim okvirom, i dalje stvara dodanu vrijednost EU-a jer učinkovito podupire radnike na koje utječu globalne gospodarske transformacije te je stoga u skladu s općim ciljevima socijalne politike EU-a.

Relevantnost EGF-a

Na temelju evaluacijskih kriterija za relevantnost ocjenjuje se relevantnost EGF-a. Obuhvaća tri ključna aspekta: i. primjerenost i korisnost *proširenog područja primjene* EGF-a, ii. izmijenjene intervencijske kriterije utvrđene u Uredbi o EGF-u za razdoblje 2021. – 2027. i iii. u kojoj je mjeri EGF zadovoljio potrebe država članica.

Tijekom razdoblja 2021. – 2024. dokazi su pokazali da je **prošireno područje primjene relevantno** i korisno za njegove ciljeve jer bolje odražava gospodarsku situaciju i čini EGF dostupnijim. Većina dionika s kojima je provedeno savjetovanje složila se i da je postupak podnošenja zahtjeva postao jednostavniji i brži nakon uklanjanja potrebe za dokazivanjem uzroka otpuštanja.

Proširenim područjem primjene i **pojednostavnjenim postupkom podnošenja zahtjeva** omogućuje se da se EGF-om obuhvate svi radnici koji su proglašeni viškom tijekom velikog restrukturiranja, **čime se nastoji nikoga ne zapostaviti**. Odluke o sufinanciranju iz EGF-a temelje se na očekivanom učinku otpuštanja (definiranih pragom od 200 radnika koji su proglašeni viškom), a ne na njihovu uzroku. Tom se činjenicom državama članicama omogućuje **veća fleksibilnost** u usmjeravanju na potrebe radnika koji su proglašeni viškom. Na temelju prikupljenih dokaza to je **područje primjene EGF-a** učinilo prikladnim za rješavanje svih potreba tržišta rada povezanih s automatizacijom, umjetnom inteligencijom, usporednom digitalnom i zelenom tranzicijom itd. koje se stalno mijenjaju.

Utvrđeno je da su ***izmijenjeni intervencijski kriteriji*** prema kojima se prag otpuštanja smanjuje na 200 relevantni i korisni. Nekoliko država članica navelo je da bi manja tržišta rada sada mogla imati koristi od snižavanja minimalnog praga za otpuštanja. **Većina dionika** smatra da je **sniženi prag čimbenik koji bi mogao države članice potaknuti da podnesu zahtjev**, dok su prethodni prag za razdoblje 2014. – 2020. smatrali preprekom. Ukupan broj ciljanih radnika općenito je manji od broja otpuštanja jer nije svim otpuštenim radnicima potrebna potpora. Kad je riječ o pragu za otpuštene radnike, u pet zahtjeva (od 18 zaprimljenih u razdoblju 2021. – 2024.), odnosno u njih 27 %, ukupan broj otpuštenih radnika bio je manji od 500, dok je u ostalim (13 predmeta) bio veći od 500. Kad je riječ o broju radnika obuhvaćenih mjerama u okviru EGF-a, u 11 zahtjeva broj ciljanih radnika bio je manji od 500, dok je u 7 zahtjeva bio veći od 500.

[30] U Belgiji, Danskoj, Njemačkoj, Grčkoj, Italiji i Španjolskoj. U Njemačkoj su tijekom jednodnevnog obilaska autobusom bivši radnici iz Valloureca (EGF/2023/003 DE/Vallourec) posjetili poduzeća koja potencijalno zapošljavaju i razgovarali s njihovim djelatnicima. U Njemačkoj su također korisnici koji su završili program digitalnog osposobljavanja dobili tablet. U Belgiji je u Flandriji (EGF/2024/002 BE/Limburg machinery and paper) organiziran sajam poslova, dok su u Valoniji korisnicima dani poticaji za sudjelovanje u programima digitalnog osposobljavanja.

[31] *Ex post* evaluacija EGF-a za razdoblje 2014. – 2020., SWD(2021) 381/13.12.2021, str. 46. – 47.

Na temelju prethodnih evaluacija EGF-a Uredbom o EGF-u za razdoblje 2021. – 2027. referentno razdoblje za izračun praga od 200 radnika koji su proglašeni viškom izmijenjeno je na četiri mjeseca (za otpuštanja u slučaju poduzeća ili u regionalnom slučaju[32]) i šest mjeseci[33] (za otpuštanja u sektorskom slučaju). Izvan referentnog razdoblja od četiri ili šest mjeseci više radnika koji su proglašeni viškom i samozaposlenih osoba koje su prestale obavljati djelatnost moglo bi biti prihvatljivi korisnici pod uvjetom da do otpuštanja dođe šest mjeseci prije početka referentnog razdoblja ili između završetka referentnog razdoblja i zadnjeg dana prije datuma završetka Komisijine procjene. Ta se izmjena općenito smatrala korisnom s obzirom na potrebe radnika koji su proglašeni viškom.

Promjena intervencijskih kriterija kako bi se uključila mogućnost pružanja potpore radnicima koji su proglašeni viškom iz nekoliko gospodarskih sektora u regiji uvedena je na temelju povratnih informacija nacionalnih i regionalnih tijela iz prethodne evaluacije, u kojoj se smatralo da je visoki prag prepreka za podnošenje zahtjeva za potporu iz EGF-a. Stoga **EGF sada ima fleksibilniji pristup restrukturiranju** u kojem sudjeluje više poduzeća. Ta je mogućnost upotrijebljena u jednom sektorskom slučaju koji je obuhvaćao radnike iz dvaju gospodarskih sektora (strojevi i oprema te papir).

Kad je riječ o **relevantnosti**, u pogledu mjere u kojoj se EGF-om odgovara na *potrebe* država članica, nalazi ove evaluacije potvrđuju prethodne nalaze evaluacija EGF-a da među svim skupinama dionika postoji opća suglasnost da je **EGF dovoljno prilagođen posebnim potrebama relevantnih ciljnih skupina**. Razgovori provedeni na razini EU-a upućuju i na to da paketi mjera koje osmišljavaju države članice postaju sve bolji u svakom sljedećem programskom razdoblju, pri čemu se navodi da se **mjerama u okviru EGF-a sve više uzima u obzir socioekonomski kontekst**. Zbog toga su potrebe tih radnika uzete u obzir na sveobuhvatniji način, primjerice pružanjem dodatne potpore za skrb o djeci i naknade tijekom postupka prekvalifikacije (u Španjolskoj)

Kao i u prethodnim programskim razdobljima, Uredbom o EGF-u[34] omogućuje se određeni stupanj **fleksibilnosti u preraspodjeli sredstava među mjerama na temelju potreba koje se mogu pojaviti tijekom razdoblja provedbe**, pod uvjetom da se ne premaši ukupni proračun fonda.

Može se zaključiti da evaluacija pokazuje visok stupanj relevantnosti financiranja iz EGF-a u razdoblju 2021. – 2024. Dokazi pokazuju i da su prošireno područje primjene i izmijenjeni intervencijski kriteriji relevantni, bolje odražavaju gospodarske okolnosti i čine EGF dostupnijim.

Kad je riječ o budućim potrebama[35], uzimajući u obzir podatke o vodećim trendovima u načinu na koji ljudi rade i uče, izazove usporedne digitalne i zelene tranzicije, učinke umjetne inteligencije u kombinaciji sa smanjenjem i starenjem stanovništva EU-a te geopolitičko okruženje, čini se da podaci ukazuju da postoji hitna potreba za novim vještinama. Ulaganjem u prekvalifikaciju i usavršavanje radnika, osobito onih ranjivih, npr. u proizvodnom ili automobilskom sektoru, mogao bi se poduprijeti proces transformacije tih sektora ili bi se u nekim slučajevima mogao spriječiti budući gubitak radnih mjesta. Ako se restrukturiranje ne

[32] Sektorski slučaj nedavno je uveden za razdoblje 2021.– 2027. za najmanje 200 otpuštenih radnika (ili samozaposlenih osoba koje su prestale obavljati djelatnost) tijekom referentnog razdoblja od 4 mjeseca u poduzećima, posebno malim i srednjim poduzećima koja pripadaju istim ili različitim gospodarskim sektorima definiranim na razini na razini NACE Revizija 2 u istoj regiji definiranoj na razini NUTS 2.

[33] Referentno razdoblje za izračun praga od 500 otpuštanja u regionalnim slučajevima bilo je devet mjeseci u razdoblju 2014. – 2020.

[34] Vidjeti članak 17. stavak 5. Uredbe (EU) 2021/691.

[35] ESPAS-Global-Trends-to-2040-Choosing-Europes-Future-EN.pdf

može spriječiti, radnici koji su već prekvalificirani imali bi vještine potrebne za brzo pronalaženje novog posla i tako bi izbjegli nezaposlenost.

Stečena iskustva

Savjetovanja s dionicima upućuju na nekoliko ključnih iskustava stečenih na razini država članica i EU-a kojima se poboljšala djelotvornost, učinkovitost i relevantnost EGF-a.

Na razini država članica stečeno je nekoliko ključnih iskustava:

- države članice s prethodnim iskustvom u predmetima u okviru EGF-a mogu *ubrzati postupak podnošenja zahtjeva* tako da pripreme potpunije zahtjeve, što dovodi do ekonomije razmjera zahvaljujući iskustvu stečenom u postupku podnošenja zahtjeva. Međutim, dugotrajan postupak i dalje predstavlja prepreku za neke države članice,
- korištenje pomoći iz EGF-a potiče razvoj općeg mehanizma provedbe pomoći za restrukturiranje u državama članicama koje nemaju puno iskustva u rješavanju izazova uzrokovanih masovnim otpuštanjima,
- *rani početak nacionalnih postupaka* omogućuje ranu intervenciju,
- mjere na tržištu rada treba *osmisliti* tako da uključuju potporu prilagođenu potrebama korisnika,
- važna je fizička blizina i da je potpora lako dostupna korisnicima. U mnogim je predmetima potpora iz EGF-a pozitivno utjecala na način na koji se upravlja aktivnim mjerama na tržištu rada na nacionalnoj razini i na partnerstva na kojima se one temelje,
- *treba poboljšati komunikacijske aktivnosti*. To se može postići tako da se objasni koje se mjere i aktivnosti mogu poduprijeti iz EGF-a i na koji način i to komunikacijom prilagođenom različitim dionicima (korisnicima, poduzećima i pružateljima osposobljavanja) i nacionalnim tijelima koja sudjeluju u provedbi EGF-a. Države članice trebale bi aktivno komunicirati i informirati javnost o EGF-u, osobito korisnike, jer se to ne provodi sustavno ili u istoj mjeri u svim državama članicama EU-a.

I na razini EU-a stečeno je nekoliko ključnih iskustava:

- EGF je postao pristupačniji zahvaljujući *proširenju područja primjene* kako bi se obuhvatila otpuštanja u slučaju velikih restrukturiranja, bez obzira na uzrok,
- EGF je postao pristupačniji zahvaljujući *bržoj i jednostavnijoj mobilizaciji* EGF-a zbog jednostavnijeg postupka podnošenja zahtjeva, uz manje dokaza i kraće rokove. Međutim, trajanje postupka i dalje se smatra predugim i previše složenim. Još bržim postupkom odlučivanja poboljšala bi se dostupnost EGF-a i njegova primjena.

Novi zahtjevi za izvješćivanje poboljšavaju praćenje *djelotvornosti fonda*. Daljnje poboljšanje mjerenja i praćenja učinkovitosti EGF-a bilo bi moguće ako bi države članice utvrdile ciljeve specifične za pojedine predmete. Međutim, neke države članice smatraju da i postojeći zahtjevi za praćenje i izvješćivanje predstavljaju preveliko opterećenje.

Prijedlog Komisije o izmjeni Uredbe o EGF-u za razdoblje 2021. – 2027.

Komisija je 1. travnja 2025. predložila izmjenu Uredbe o EGF-u[36]. Komisija predlaže proširenje područja primjene kako bi se obuhvatili i radnici kojima prijeti neposredan gubitak radnih mjesta u poduzećima koja su u postupku restrukturiranja. Iz EGF-a bi se pružila potpora radnicima u stjecanju vještina koje su im potrebne da prijeđu na drugu funkciju ili promijene posao. Brzom mobilizacijom potpore prije kolektivnog otpuštanja i gubitka radnih mjesta EGF

[36] COM(2025) 140

će spriječiti veće poremećaje i osigurati lakši prijelaz s jednog radnog mjesta na drugo. Poduzeća će morati sufinancirati dio pomoći koja se pruža radnicima.

Iako nisu dio početnog opsega evaluacije i temelje se na ograničenim rezultatima, neka se iskustva iz evaluacije mogu iskoristiti za prijedlog izmjene Uredbe. Na temelju nalaza ove evaluacije Komisija predlaže **pojednostavnjenje i ubrzavanje postupaka** za mobilizaciju potpore iz EGF-a kako bi se osiguralo da je ona brzo dostupna tamo gdje je najpotrebnija.

Prema postojećim pravilima Europski parlament i Vijeće moraju preispitati i odobriti svaki zahtjev za potporu u okviru EGF-a. U skladu s prijedlogom oni bi umjesto toga imali mogućnost jednom godišnje odobriti proračun EGF-a, a Komisija bi dodjeljivala financijska sredstva državama članicama na temelju njihovih zahtjeva.

Osim bržeg postupka mobilizacije na razini EU-a, Komisija predlaže kraće rokove i za države članice i za Komisiju pri obradi zahtjeva za pomoć. Time bi se ukupni vremenski okvir za odobrenje predmeta skratio s 21 na 11 tjedana te bi se tako uzeo u obzir taj aspekt nalaza evaluacije.

U Europskom parlamentu i Vijeću u tijeku su rasprave o prijedlogu.